

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет з питань бюджету

01008, м.Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.: 255-40-29, 255-43-61, факс: 255-41-23

Комітет Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики

До законопроекту за реєстр. № 5692 від 22.06.2021

Комітет Верховної Ради України з питань бюджету на засіданні 1 грудня 2021 року (протокол № 108) відповідно до статей 27 і 109 Бюджетного кодексу України та статті 93 Регламенту Верховної Ради України розглянув проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення використання земель оборони та земель сільськогосподарського призначення, які перебувають у постійному користуванні національних академій наук, державних підприємств, установ, організацій» (реєстр. № 5692 від 22.06.2021), поданий народними депутатами України Івченком В.Є., Здебським Ю.В. та іншими.

Законопроект передбачає внесення змін до Земельного і Водного кодексів України, законів України «Про оренду землі», «Про використання земель оборони» та «Про особливості правового режиму діяльності Національної академії наук України, національних галузевих академій наук та статусу їх майнового комплексу», відповідно до яких пропонується унормувати використання в господарських цілях земель оборони та сільськогосподарських земель державної і комунальної власності, що перебувають у постійному користуванні. Зокрема, законопроектом передбачається:

надати окремим державним органам у сфері національної безпеки і оборони деякі нові повноваження в галузі земельних відносин;

встановити, що державні і комунальні сільськогосподарські підприємства, установи і організації можуть передавати в оренду набуті ними на праві постійного користування земельні ділянки сільськогосподарського призначення, які тимчасово не використовуються за цільовим призначенням, для сільськогосподарського використання;

віднести до суб'єктів права постійного користування земельною ділянкою військові частини, установи, військово-навчальні заклади, підприємства та організації державних органів, на які покладено функції із забезпечення національної безпеки і оборони України;

визначити, що земельні ділянки, які перебувають у постійному користуванні та належать до земель оборони і є придатними для потреб сільського господарства, можуть передаватися постійними користувачами цих земельних ділянок за згодою з їх власниками в оренду для сільськогосподарського використання громадянам або юридичним особам;

надати право Національній академії наук України, національним галузевим академіям наук України, підприємствам, установам, організаціям, що віднесені до їх відання, іншим державним підприємствам, установам, організаціям та суб'єктам права постійного користування земельними ділянками сільськогосподарського призначення державної власності передавати земельні ділянки, що тимчасово не використовуються за цільовим призначенням, в оренду на конкурентних засадах (земельних торгах) фізичним та юридичним особам України для сільськогосподарського використання;

встановити граничні строки оренди земельних ділянок:

- що перебувають у постійному користуванні та належать до земель оборони, які передаються в оренду для сільськогосподарського використання, – не більше 7 років;

- сільськогосподарського призначення державної власності, які перебувають у постійному користуванні, – не менше 3 років та не більше 7 років;

- із числа меліорованих земель і на яких проводиться гідротехнічна меліорація – не більше 10 років;

заборонити передачу в оренду земельних ділянок, що належать до земель оборони, іноземним державам, іноземним особам, іноземцям та особам без громадянства;

встановити, що мінімальна щорічна орендна плата за земельну ділянку не може бути нижчою 5 тис. грн за 1 гектар та розмір орендної плати підлягає щорічній індексації.

У пояснювальній записці до законопроекту відмічено, що реалізація його положень:

- не потребуватиме додаткових видатків з державного та/або місцевих бюджетів;

- дозволить унормувати та підвищити ефективність використання земель оборони для сільськогосподарських потреб шляхом їх передачі в оренду;

- суттєво збільшить бюджетні надходження за рахунок орендної плати за передані в оренду земельні ділянки, що перебувають у постійному користуванні.

Належить зазначити, що згідно з пунктом 19 частини першої статті 64 Бюджетного кодексу України місцеві податки та збори, що сплачуються (перераховуються) згідно з Податковим кодексом України (у складі яких є плата за землю, яка включає орендну плату за земельні ділянки державної і комунальної власності), належать до доходів загального фонду бюджетів сільських, селищних, міських територіальних громад.

Міністерство фінансів України у своєму експертному висновку зазначає, що реалізація положень законопроекту може впливати на показники державного та місцевих бюджетів у поточному році, проте пропозицій щодо можливостей фінансового забезпечення у поточному бюджетному періоді до законопроекту не надано. Водночас Мінфіном зауважено, що положення законопроекту щодо зарахування до державного бюджету та бюджетів місцевого самоврядування орендної плати за виключенням 50% орендної плати (а орендної плати за користування земельною ділянкою зі складу земель оборони – 100% до спеціального фонду Міністерства оборони України та інших суб'єктів сектору безпеки і оборони) можуть призвести до недонадходжень до місцевих бюджетів, зважаючи, що податок на майно належить до місцевих бюджетів.

До законопроекту не надано фінансово-економічного обґрунтування (включаючи відповідні розрахунки), яке вимагається відповідно до норм частини першої статті 27 Бюджетного кодексу України та частини третьої статті 91 Регламенту Верховної Ради України.

Окремо необхідно зауважити про невідповідність деяких положень законопроекту вимогам Бюджетного кодексу України, зокрема йдеться про:

положення частини дев'ятої нової статті 93-1 Земельного кодексу України (*абзац шістнадцятий підпункту 6 пункту 1 розділу I законопроекту*), згідно з яким орендна плата за земельні ділянки сільськогосподарського призначення, які перебувають у постійному користуванні, підлягає зарахуванню до державного бюджету та бюджетів місцевого самоврядування відповідно до Бюджетного кодексу України за виключенням 50 відсотків орендної плати, яка зараховується на рахунок постійного землекористувача;

положення частини третьої нової статті 4-4 Закону України «Про використання земель оборони» (*абзац вісімнадцятий підпункту 3 пункту 3 розділу I законопроекту*), згідно з яким орендна плата за користування земельною ділянкою, що належить до земель оборони, зараховується до Державного бюджету України і використовується з метою забезпечення національної безпеки і оборони відповідно до Бюджетного кодексу України;

положення оновленої частини третьої статті 3 Закону України «Про особливості правового режиму діяльності Національної академії наук України, національних галузевих академій наук та статусу їх майнового комплексу» (*підпункт "в" підпункту 1 пункту 4 розділу I законопроекту*), згідно з яким 50 відсотків коштів від передачі у тимчасове користування земельних ділянок сільськогосподарського призначення Національної академії наук України, підприємств, установ, організацій, що віднесені до її відання, в повному обсязі спрямовуються на виконання статутних завдань Національної академії наук України та організацій, що віднесені до відання Національної академії наук України;

положення оновленої частини третьої статті 4 Закону України «Про особливості правового режиму діяльності Національної академії наук України, національних галузевих академій наук та статусу їх майнового комплексу» (*підпункт "в" підпункту 2 пункту 4 розділу I законопроекту*), згідно з яким 50 відсотків коштів від передачі у тимчасове користування земельних ділянок сільськогосподарського призначення Національних галузевих академій наук України, підприємств, установ, організацій, що віднесені до їх відання, у повному обсязі спрямовуються на виконання статутних завдань національних галузевих академій наук та підприємств, установ, організацій, що віднесені до їх відання.

Вищевказані положення законопроекту суперечать нормам Бюджетного кодексу України, передусім:

частині другій статті 4 */згідно з якою виключно законом про Державний бюджет України визначаються надходження та витрати Державного бюджету України/*;

пункту 4 частини першої статті 7 */яким визначено принцип повноти бюджетної системи України: до складу бюджетів підлягають включенню всі надходження бюджетів та витрати бюджетів, що здійснюються відповідно до*

нормативно-правових актів органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування/;

частині п'ятій статті 13 /згідно з якою розподіл бюджету на загальний та спеціальний фонди, їх складові частини визначаються виключно Бюджетним кодексом та законом про Державний бюджет України/;

частинам другій і третій статті 29 /якими визначено склад доходів загального і спеціального фондів державного бюджету/;

пункту 19 частини першої статті 64 /згідно з яким місцеві податки та збори, що сплачуються (перераховуються) згідно з Податковим кодексом України, належать до доходів загального фонду бюджетів сільських, селищних, міських територіальних громад/.

Загалом порушені питання є предметом регулювання виключно бюджетного законодавства, на що також звертають увагу у своїх висновках Міністерство фінансів України і Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України.

За підсумками розгляду даного питання Комітет прийняв рішення, що:

1) законопроект матиме вплив на показники бюджету (може призвести до зменшення або збільшення доходів бюджетів від орендної плати за земельні ділянки залежно від практики застосування даної законодавчої ініціативи). У разі прийняття відповідного закону він має вводитися в дію відповідно до норм частини третьої статті 27 Бюджетного кодексу України;

2) рекомендувати Комітету з питань аграрної та земельної політики при доопрацюванні законопроекту привести його положення у відповідність до норм Бюджетного кодексу України (насамперед, статей 4, 7, 13, 29 і 64), зокрема, виключити абзац другий частини дев'ятої нової статті 93-1 Земельного кодексу України (абзац шістнадцятий підпункту 6 пункту 1 розділу I законопроекту), частину третю нової статті 4-4 Закону України «Про використання земель оборони» (абзац вісімнадцятий підпункту 3 пункту 3 розділу I законопроекту), підпункт “в” підпункту 1 і підпункт “в” підпункту 2 пункту 4 розділу I законопроекту (щодо змін до частини третьої статті 3 і частини третьої статті 4 Закону України «Про особливості правового режиму діяльності Національної академії наук України, національних галузевих академій наук та статусу їх майнового комплексу»).

Голова Комітету

Ю. Арістов

САС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: Арістов Юрій Юрійович
Сертифікат: 58E2D9E7F900307B04000000D6452E0032508F00
Дійсний до: 28.01.2023 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
№ 04-13/9-2021/374847 від 02.12.2021

743386